

Кафедра мідних духових та ударних інструментів

Методика викладання гри на духових та ударних інструментах

Освітній ступінь	бакалавр	<table border="1"><tr><td>Курс</td><td>3</td></tr><tr><td>Семестр</td><td>5,6</td></tr></table>	Курс	3	Семестр	5,6						
Курс	3											
Семестр	5,6											
Спеціальність	025 Музичне мистецтво											
Освітньо-професійна програма	«Оркестрові духові та ударні інструменти: Флейта, Гобой, Кларнет, Фагот, Саксофон, Валторна, Труба, Тромбон, Туба, Ударні інструменти»	<table border="1"><tr><td>ECTS</td><td>4,5</td></tr><tr><td>Загальний обсяг годин</td><td>135</td></tr><tr><td>Лекційні заняття</td><td>34</td></tr><tr><td>Семінарські заняття</td><td>34</td></tr><tr><td>Самостійна робота</td><td>67</td></tr></table>	ECTS	4,5	Загальний обсяг годин	135	Лекційні заняття	34	Семінарські заняття	34	Самостійна робота	67
ECTS	4,5											
Загальний обсяг годин	135											
Лекційні заняття	34											
Семінарські заняття	34											
Самостійна робота	67											
Статус	<u>обов'язкова</u>											
Форма контролю	<u>екзамен</u>											

Інформація про викладачів

ПІБ	Слупський Віктор Володимирович Кандидат мистецтвознавства, доцент
Профіль викладача:	https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk&authuser=1&user=Z7gafjMAAAAJ
e-mail	slupskyi@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Курс методика викладання гри на духових та ударних інструментах, що вивчається у вищому навчальному музичному закладі, включає у себе ряд фундаментальних тематичних блоків, котрі безпосередньо пов'язанні з музичним мистецтвом гри на духових інструментах (зокрема, спрямованих на розуміння анатомічних та психофізіологічних основ гри на духових та ударних інструментах, особливості постанови та функціонування виконавського апарату, основних засобів виразності, особливості виконавської творчості виконавців на духових та ударних інструментах).

Метою курсу є пізнання і осмислення сутності роботи людського організму в процесі гри на духових та ударних інструментах, що репрезентує в собі весь спектр від знання анатомії до психофізіології виконавського апарату виконавця, усіх складових музичного духового мистецтва: від усвідомлення існуючих засобів виразності до конкретних знань у системі і правилах музичної педагогіки.

Дана мета курсу обумовила наступні його завдання:

- поглиблення розуміння акустичної природи та основні конструктивні елементи духових інструментів,
- якомога глибше осягнення будову та особливості усіх складових виконавського апарату музиканта-духовика,
- формування у студентів глибоких знань з питання постановки виконавського апарату,
- надання студентам глибоких знання колективного досвіду напрацьованого минулими поколіннями та вказати на подальші кроки майбутнього розвитку.

Об'єктом курсу «Методика викладання гри на духових та ударних інструментах» є музичне виконавство на духових та ударних інструментах, національної виконавської школи. Предмет - процес становлення та історичного розвитку сучасної методики гри на духових та ударних інструментах, формотворення та специфіки її застосування в музичній творчості виконавців духовиків, як невід'ємна складова розвитку виконавської майстерності.

Структура. Навчальна дисципліна складається з двох модулів (1. «Основи теорії та методика гри на духових інструментах.»; 2. «Теорія та методика викладання гри на духових та ударних інструментах.») з 6-х змістових модулів:

- «Класифікація, акустична природа та основні конструктивні елементи духових інструментів»;
- «Виконавський апарат та його елементи. (Амбушюр)»;
- «Виконавське дихання»;
- «Методика постановки виконавського апарату музиканта-духовика»;
- «Основні засоби виразності»
- «Організація навчального процесу та методика навчання гри на духових інструментах»

Курс включає як лекційні, так і семінарські заняття. На лекціях викладаються основні теоретичні положення та алгоритм аналізу. Семінарські заняття проводяться за певними темами курсу, вони також включають аналітичну роботу з виконавськими школами. Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

Перелік тем

- Тема 1.** Класифікація духових інструментів.
- Тема 2.** Основні фізичні властивості звуку.
- Тема 3.** Конструктивні елементи духових інструментів. (Резонатори та випромінювачі)
- Тема 4.** Анатомічні та психофізіологічні основи гри на духових інструментах.
- Тема 5.** Амбушюр (органи губного апарату музиканта-духовика).
- Тема 6.** Форма губ (сучасний амбушюр).
- Тема 7.** Кути рота та пружність губного апарату.
- Тема 8.** Елементи губного апарату (підборіддя та каркас).
- Тема 9.** Амбушюр та дихання.
- Тема 10.** Анатомічні та фізіологічні основи дихання. (Органи дихання).
- Тема 11.** Специфіка виконавського дихання музиканта-духовика.
- Тема 12.** Виконавський вдих та видих.
- Тема 13.** Резонатори виконавського апарату.
- Тема 14.** Виконавський апарат музиканта-духовика, його формування та методика формування.
- Тема 15.** Постановка та її характерні риси. Методичні принципи постановки.
- Тема 16.** Методика постановка амбушюра. (Основні принципи постановки амбушюра на різноманітних духових інструментах).
- Тема 17.** Постановка дихання. (Регуляція дихання та темброво-динамічна рівність звукоряду).
- Тема 18.** Звук. Інтонація. Динаміка. Вібрація.
- Тема 19.** Атака. Артикуляція. Вимова. Штрихи. Нетрадиційні засоби виразності.
- Тема 20.** Українська система музичного виховання та організація навчального процесу.

Тема 21. Принципи формування художнього репертуару. Робота над художнім та технічним матеріалом.

Тема 22. Організація домашньої роботи учня.

Тема 23. Музично-виконавська педагогіка як професія.

Форми та технології навчання

Лекційні заняття та семінари, самостійна робота (відповіді, дискусія. Обговорення теми, іспити, тощо)

Навчальні ресурси

Робота в аудиторіях, публічна доповідь перед аудиторією НМАУ ім. П.І. Чайковського.

Методи контролю

Під час вивчення курсу плануються дві модульні контрольні роботи. По завершенні 6-го семестру студенти складають іспит.

Система оцінювання публічного виступу студента

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Реферат за обраною тематикою	10
3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Іспит	50
	Всього	100

Критерії оцінювання виконавської майстерності студентів

Оцінки «відмінно» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 100%, вивчення всіх першоджерел, повний аналіз теоретичної літератури, високе вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «добре» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 70%, достатньо добре вивчення першоджерел, досить повний аналіз теоретичної літератури, досить високе вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «задовільно» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 50%, задовільне вивчення першоджерел, частково проаналізована теоретична література, достатнє вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «незадовільно» заслуговує відповідь студента, який: не засвоїв матеріал, більшість першоджерел не вивчено, аналіз теоретичної літератури незадовільний, не виявив вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Інклюзивне навчання

Жоден студент не має відчувати себе іншим та виключеним з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Поза аудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних виконавських конкурсах, творчих заходах, концертах класу тощо.

Базова література

1. Абаджян Г. Методика развития исполнительских приемов на духовых инструментах с помощью визуального индикатора // Вопросы музыкальной педагогики. Вып. 4. - М., 1983.
2. Апатский В. Опыт экспериментального исследования дыхания и амбушюра духовика // Методика обучения игре на духовых инструментах. - М., 1976. - Вып. 4. - С. 11-31.
3. Апатский В. Теория и практика игры на духовых инструментах Актуальные вопросы теории и практики исполнительства на духовых инструментах: Сб. тр. Вып. 80 / ГМПИ им. Гнесиных. - М., 1985.
4. Апатский В.Н. Основы теории и методики духового музыкально-исполнительского искусства. - НМАУ имени П.И. Чайковского - Киев 2006.
5. Баранцев А. Обучение игре на духовых инструментах в России конца XVIII - начала XX веков: Автореферат дис... канд. искусствоведения, 17.00.02 - Л., 1974. - 18с.
6. Беленов Л. Вопросы методики обучения игре на духовых инструментах в консерваториях Франции // Проблемы высшего музыкального образования. Сб. трудов. Вып. 19. - М., 1975. - С. 139-158 / ГМПИ им. Гнесиных.
7. Березин В. Некоторые проблемы исполнительства в классическом духовом квинтете (флейта, гобой, кларнет, валторна, фагот) // Вопросы музыкальной педагогики. Вып. 10. М.: Музыка, 1991. - С. 146-167
8. Вовк Р. Історія, акустична природа і виразні можливості аплікатури кларнета: Дис. канд. мистецтвознавства, 17.00.03 - К., 2004
9. Вовк Р. Специфіка виховання починаючого кларнетиста// Теоретичні та практичні питання культурології: зб. наук. статей. Вип. XXVII - Мелітополь: Видавництво „Сана”, 2005. - С.70-79.
10. Волков М.В., Пушечников И. К вопросу звукоизвлечения на язычковых инструментах // Теория и практика игры на духовых инструментах. К.: Музична Україна, 1989. - С.13 - 26.
11. Волков В. Работа над чистотой строя при игре на духовых инструментах. - Минск, 1982.
12. Волков Н. Теория специальности (кларнет). Программа для слушателей ФПК. - М., 1989 / ГМПИ им. Гнесиных.
13. Волков Н. Экспериментальное исследование некоторых факторов процесса звукообразования (на язычковых духовых инструментах) // Актуальные вопросы теории и практики исполнительства на духовых инструментах: Сб. тр. Вып. 80 / ГМПИ им. Гнесиных. - М., 1985. - С. 50-75.
14. Волков Н. Частотная характеристика трости язычкового духового инструмента и задача исполнителя по ее управлению. - М., 1983. - 19 с. -Рукопись предст. ГМПИ им. Гнесиных. Деп. в НИО Информкультура Гос. б-ки СССР им. В.И.Ленина 27 июля 1983 г.,
15. Горбачев В. Двойное стаккато на язычковых духовых инструментах // Методика обучения игре на духовых инструментах. Вып. 2. - М., 1966.
16. Гурфинкель В. Школа игры на кларнете. - К.: Мистецтво, 1965. - 229с.
17. Диков Б. О дыхании при игре на духовых инструментах. - М.: Музгиз, 1956. - 101 с. 1966.
18. Диков Б. Методика обучения игре на духовых инструментах. - М.: Госмузиздат, 1962. 1973.
19. Диков Б. Настройка духовых инструментов // Методика обучения игре на духовых инструментах. Вып. 4. - М., 1976.

20. Диков Б., Богданов В. Вопросы методики обучения игре на духовых инструментах. – М.: ВДФ, 1959. – 91 с.
21. Диков Б., Седрадян А. О штрихах духовых инструментов // Методика обучения игре на духовых инструментах. Вып. 2. – М., 1966.
22. Диков Б., Седрадян А. Исполнительство на духовых инструментах и вопросы музыкальной педагогики: Труды ГМПИ им. Гнесиных, вып. 45. – М., 1979.
23. Должиков Ю. Техника дыхания флейтиста // Вопросы музыкальной педагогики. – М.: Музыка, 1983. – Вып.4. - С.6 - 18.
24. Исполнительство на духовых инструментах и вопросы музыкальной педагогики: Труды ГМПИ им.Гнесиных // Под ред. Пушечникова И. – М., 1979. – 222с.
25. Карауловский Н. Звуковысотная интонация на духовых инструментах и проблема исполнительского строя // Сб. трудов ГМПИ им. Гнесиных. Вып. 45. – М., 1979.
26. Красавин В. Амбюшюр кларнетиста // Методика обучения игре на духовых инструментах. - М.:Музыка, 1964. - Вып.1. - С.107 - 124.
27. Магомедов А. Вопросы методики обучения игре на духовых инструментах. – Баку: Азмугиз, 1962. – 67 с.
28. Мастера игры на духовых инструментах Московской консерватории. М., 1979.
29. Методика обучения игре на духовых инструментах / Под ред. Е. Назайкинско. Вып. 1, – М., 1964.
30. Методика обучения игре на духовых инструментах / Под ред. Ю. Усова. Вып. 2. – М., 1966; Вып. 3. – М., 1971; Вып. 4. – М., 1976. Модр А. Музыкальные инструменты.
31. Музыкальный энциклопедический словарь. - М.: Советская энциклопедия, 1991. - 672с.
32. Мюльберг К. Исследование некоторых компонентов техники кларнетиста: Автореф. дис канд. искусствоведения, 17.00.02. - К., 1978. -24с.
33. Мюльберг К. Теоретические основы начальной игры на кларнете. - К.: Музична Україна, 1975. -55с.
34. Носирев С. Методика гри на гобої. – К., Муз. Україна, 1971. - 83с.
35. Носов В. Методика навчання гри на духових інструментах // Програма та рекомендації. - Львів: Лаб. операт. поліграф. ЛДК, 1991. - 29с.
36. Платонов Н. Вопросы методики обучения игре на духовых инструментах. – М.: Госмузиздат, 1958.
37. Посвалюк В. Теорія і методика виконавства на трубі. : навчальний посібник / ТОВ “Гідромакс” 2010
38. Посвалюк В. Історія виконавства на трубі в Україні. / ЗАТ “НВФ “Інтеграл” 2006
39. Пушечников И. Музыкальный звук гобоиста как основа художественной выразительности // Методика обучения игре на духовых инструментах. – М.: Музыка, 1976. - Вып IV. - С.32 - 47.
40. Пушечников И. Развитие техники пальцевого аппарата гобоиста // Исполнительство на духовых инструментах: Сб. трудов ГМПИ им.Гнесиных. - М, 1979. – Вып.45 - С.58 - 74.
41. Пушечников И. Совершенствование музыкальных способностей при обучении игре на духовых инструментах // В помощь военному дирижеру. Вып. 29. – М., 1994.
42. Рагс Ю.Н. Интонирование мелодии в связи с некоторыми ее элементами // Труды кафедры теории музыки Моск. гос. консерватории им. П.И.Чайковского. – М.: Музгиз, 1960. – С. 338-355. # (на примере духовых инструментов)
43. Розанов С. Основы методики преподавания игры на духовых инструментах. – М.: Госмузиздат, 1938.
44. Розенберг А. К истории обучения игре на духовых инструментах в России XVIII века // Вопросы музыкального исполнительства и педагогики. Труды. Вып. 24 / ГМПИ им. Гнесиных. – М., 1976. – С. 266-286.

45. Тихонов В.Г. Произведения украинских композиторов для кларнета. Исполнительство на духовых инструментах: История и методика. - Киев, Государственная консерватория им. П.И.Чайковского, 1986. - С.99 - 110.
46. Узбеков Т. Методика обучения игре на духовых инструментах: Труды Алма-Атинской консерватории. – Алма-Ата, 1976. - 61с.
47. Усов Ю. Воспитание исполнителей на духовых инструментах в Московской консерватории (1866-1916) // Методика обучения игре на духовых инструментах. Очерки. Вып. 2. Под ред. Ю.Усова. – М., 1966.
48. Усов Ю. Воспитание исполнителей на духовых инструментах в Московской консерватории (1916-1967) // Методика обучения игре на духовых инструментах. Вып. 3. – М., 1971.
49. Усов Ю. Современная зарубежная литература для духовых инструментов // Методика обучения игре на духовых инструментах. Очерки, вып. 4. Под ред. Ю.Усова. – М.,
50. Усов Ю. Состояние методики обучения игре на духовых инструментах и пути дальнейшего ее совершенствования // Проблемы музыкальной педагогики: Труды Московской консерватории. – М., 1981.
51. Федотов А. Методика обучения игре на духовых инструмента – М.: Музыка, 1975. – 159 с.
52. Федотов А., Плахоцкий В. О возможностях чистого интонирования при игре на духовых инструментах // Методика обучения игре на духовых инструментах (очерки). Вып. 1. – М., 1964. – С. 56-78.
53. Фиготин М.И. Проблемы совершенствования интонации исполнителей-духовиков с помощью компьютерной техники // MUSOBR2 Из тематики выступлений
54. Чулаки М. Инструменты симфонического оркестра. – Л.: Л.О. Музфонда СССР, 1950. – 213с.
55. Юцевич Є. Музичні інструменти сучасного симфонічного оркестру. – К.: Музична Україна, 1962. - 34с.
56. Юцевич Ю. Словник музичних термінів. - К.: Музична Україна, 1977. - 206с.
57. Ягудин Ю. О развитии выразительности звука // Методика обучения игре на духовых инструментах. Вып. 3. – М., 1971.
58. Волков Н. Основы управления звучанием при игре на кларнете: Автореф. Дис. ... кандидат искусствоведения. – Л., 1897.
59. Дмитриев Л. Основы вокальной методики. – М., 1968 – С. 253